

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3K(131).33
УДК 796.071.43

Ермоленко О.В.,
викладач
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ
Ермоленко М.В.,
старший викладач
Донбаська національна академія будівництва і архітектури, м. Краматорськ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АКЦЕНТОВАНОГО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

У статті розглядаються науково-методичні аспекти оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту на основі використання у навчальному процесі сучасних педагогічних технологій навчання які скеровані на цілеспрямоване формування знань, умінь та навичок здійснення інноваційної діяльності під час реалізації набутих фахових компетентностей. Здійснено аналіз літературних джерел з питань інновації та розвитку інноваційного процесу сфери фізичної культури і спорту. Визначені та структуровані провідні компоненти здібностей до інноваційної діяльності. Визначені педагогічні форми навчання. Розглянуті педагогічні етапи супроводження процесу формування готовності до інноваційної діяльності. Обґрунтована необхідність використання у навчальному процесі етапної педагогічної моделі навчання з акцентованим формуванням навичок здійснення інноваційної діяльності майбутніми фахівцями з фізичної культури і спорту.

Ключові слова: інноваційна діяльність, педагогічні технології, фахівець, фізична культура і спорт.

Ермоленко А.В., Ермоленко М.В. Научно-методические аспекты акцентированного формирования готовности к инновационной деятельности будущих специалистов по физической культуре и спорту на основе использования в учебном процессе современных педагогических технологий обучения. В статье рассматриваются научно-методические аспекты оптимизации процесса профессиональной подготовки будущих специалистов по физической культуре и спорту на основе использования в учебном процессе современных педагогических технологий обучения, которые направлены на целенаправленное формирование знаний, умений и навыков осуществления инновационной деятельности во время реализации приобретенных профессиональных компетентностей. Осуществлен анализ литературных источников по вопросам инновации и развития инновационного процесса отрасли физической культуры и спорта. Определены и структурированы ведущие компоненты способностей к инновационной деятельности. Определены педагогические формы обучения. Рассмотрены педагогические этапы сопровождения процесса формирования готовности к инновационной деятельности. Обоснована необходимость применения в учебном процессе этапной педагогической модели обучения с акцентированным формированием навыков осуществления инновационной деятельности будущими специалистами по физической культуре и спорту.

Ключевые слова: инновационная деятельность, педагогические технологии, специалист, физическая культура и спорт.

Yermolenko Aleksandr, Yermolenko Margarita. Scientific and methodological aspects of the accentuated formation of readiness for innovative activities of future specialists in physical culture and sports based on the use of modern pedagogical teaching technologies in the educational process. The article discusses the scientific and methodological aspects of the optimization of the process of professional training of future specialists in physical culture and sports based on the use of modern pedagogical teaching technologies in the educational process, which are aimed at the purposeful formation of knowledge, skills and abilities for the implementation of innovative activities during the implementation of acquired professional competencies. The analysis of literary sources on the issues of innovation and development of the innovative process in the field of physical culture and sports is carried out. The leading components of the abilities for innovative activity of specialists in the field of physical culture and sports have been determined and structured.

It is determined that the ability to innovate the future specialist in physical education and sports is a set of interrelated individual mental abilities of the individual, which determines the student's ability to successfully innovate, which exists and develops in this activity in the presence of relevant knowledge, skills, abilities, and which determines the readiness to learn new ways and methods of this activity.

Organizational forms of training are classified. The pedagogical stages of support of the process of formation of readiness for innovative activity of future specialists in physical culture and sports are considered. The necessity of using a staged pedagogical model of teaching in the educational process with an emphasized formation of knowledge, skills and abilities in the field of physical culture and sports in the field of physical culture and sports during the implementation of acquired professional competencies has been substantiated.

Key words: innovative activity, pedagogical technologies, physical culture and sports, specialist.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Провідним фактором успішного розвитку нашої держави є інноваційний рух в напрямку реалізації внутрішньої та зовнішньої політики. Національна система вищої професійної освіти у такому випадку є одним із пріоритетних напрямків розвитку, який визначає

інтелектуальний потенціал країни в майбутньому. Модернізація вищої професійної освіти передбачає пошук ефективних засобів та методів моделювання і проектування змісту професійної освіти. Таким чином, процес модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту вписується в загальну стратегію реалізації освітньої політики країни.

Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в профільних закладах вищої освіти передбачає комплексне формування загальнокультурних та професійних компетентностей. В таких умовах вирішальною конкурентною перевагою фахівця стає набуття здатності до інноваційної діяльності під час педагогічного супроводу великого різноманіття тренувальних програм з видів спорту та видів рухової активності. Інноваційність стає провідною рушійною силою ефективної діяльності в сучасному спортивному середовищі. Отже, перед педагогічною наукою та практикою постає актуальна проблема пошуку дієвих методів та засобів формування у майбутніх фахівців готовності до здійснення інноваційної діяльності. Таким чином, існує необхідність створення в процесі навчання педагогічних умов акцентованого формуванням навичок здійснення інноваційної діяльності під час реалізації набутих фахових компетентностей в професійному середовищі [5, с. 18; 7, с. 157].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у своїх працях розглядали: Г. П. Васянович, Е.С. Вільчковський, В.Г. Григоренко, П.С. Гуревич, В.В. Завацький, І.А. Зязюн, Т.Ю. Круцевич, М.Р. Мруга, Т.Г. Овчаренко, В.М. Пристинський, Б.В. Сермеєв, Л.П. Суценко, А.В. Цьось, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкретій. Проблеми компетентнісного підходу до навчання розглядаються в працях Ю.В. Варданяна, Е.Ф. Зеєра, О.Ф. Єфремової, А.В. Хуторського, С.Є. Шишова.

Аналіз сучасної наукової думки та досвіду закладів вищої освіти з питань підготовки фахівців з фізичної культури і спорту дозволяє зробити висновок про відсутність ефективної методики створення педагогічних умов науково-методичного супроводження процесу формування здібностей фахівця до інноваційної діяльності. Таким чином, одним з актуальних та своєчасних напрямків оптимізації процесу професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту є застосування у навчальному процесі педагогічної моделі акцентованого формуванням навичок здійснення інноваційної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Роботу виконано згідно плану НДР кафедри ДК-06-2018 «Оволодіння професійною компетентністю майбутніми фахівцями з фізичного виховання і спорту під час навчання в закладах вищої освіти».

Формулювання мети та завдань роботи.

Метою роботи є теоретико-методичне обґрунтування необхідності оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту на основі використання у навчальному процесі педагогічної моделі акцентованого формуванням знань, умінь та навичок здійснення інноваційної діяльності.

Відповідно до мети дослідження нами поставлені наступні **завдання**:

1. Здійснити аналіз літературних джерел з питань інновації та розвитку інноваційного процесу сфери фізичної культури і спорту.
2. Визначити структуру здібностей до інноваційної діяльності.
3. Визначити форми та педагогічні етапи супроводження процесу формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна історична фаза розвитку людства представлена концепцією «інформаційного суспільства» в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства є інформація і знання, а інновація стає провідною категорією в досягненні мети у всіх без виключення сферах діяльності суспільства. Інновація у такому випадку може розглядатися як процес або послідовність подій, в яких люди взаємодіють одне з одним, щоб привести нові ідеї та методи в організацію або устанovu.

Для визначення особливостей інноваційних процесів в сфері фізичної культури і спорту, необхідно акцентувати увагу на тому, що фізична культура і спорт є частиною загальної культури суспільства, а також на тому, що інновації, певною мірою стосуються культури суспільства, вони представляють собою створення нових уявлень, символів, норм та правил поведінки, нових форм діяльності, які направлені на зміну умов життєдіяльності суспільства, формування нового типу мислення або сприйняття світу [6, с. 20; 8, с. 35].

Особливості інновацій в сфері фізичної культури і спорту характеризуються специфічністю відповідної сфери, яка має дві важливі складові: організаційно-методичний супровід тренувальних занять з видів спорту та видів рухової активності, менеджмент сфери фізичної культури і спорту.

Отже, оптимальні педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту повинні обов'язково передбачати цілеспрямоване формування навичок здійснення інноваційної діяльності.

Здатність до інноваційної діяльності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту це сукупність взаємопов'язаних індивідуально-психічних здібностей особистості, яка визначає здатність студента до успішної інноваційної діяльності, яка існує і розвивається в умовах цієї діяльності при наявності відповідних знань, умінь, навичок, а також яка визначає готовність до навчання новим способам та прийомам цієї діяльності [2, с. 78].

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження дозволив нам визначити узагальнену структуру здібностей до інноваційної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Пропонована структура здібностей передбачає реалізацію: *мотиваційно-пізнавального компонента* (визначення базової стійкої пізнавальної зацікавленості до: вивчення теоретико-методичних та практичних основ побудови тренувальних занять з видів спорту та видів рухової активності, організаційно-методичного забезпечення фізкультурно-оздоровчих заходів; вивчення фізіологічних та біохімічних закономірностей формування тренувальних ефектів в процесі тренувальних занять з видів спорту та видів рухової активності; вивчення основ менеджменту сфери фізичної культури і спорту; ознайомлення з провідними інноваційними

розробками сфери фізичної культури і спорту), *когнітивного компоненту* (передбачає набуття теоретичних знань з використання засобів та методів під час тренувальних занять з видів спорту та видів рухової активності; набуття спеціальних знань з побудови тренувальних програм та модельних тренувальних завдань з видів спорту та видів рухової активності), *операційно-дієвого компоненту* (визначає активність включення в навчальний процес студента; уміння проводити якісний аналіз побудови тренувальних програм, модельних тренувальних завдань та організації фізкультурно-оздоровчих заходів; володіння методами оцінки побудови тренувальних програм, модельних тренувальних завдань з видів спорту та видів рухової активності; уміння швидко діагностувати проблему під час реалізації моделі тренувального заняття з видів спорту та видів рухової активності та прийнятті управлінських рішень), *рефлексивно-оціночного компоненту* (проводиться аналіз усвідомлення необхідності здійснення інноваційної діяльності в процесі реалізації тренувальних програм з видів спорту та видів рухової активності; здатність оцінювати свою діяльність та її результати; уміння приймати управлінські рішення) [10, с. 18; 1, с. 123].

Педагогічна модель акцентованого формування знань, умінь та навичок здійснення інноваційної діяльності в аспекти засвоєння структури компонентів здібностей повинна реалізовуватись за допомогою наступних етапів: *діагностично-мотиваційного* (відбувається фіксація навчального рівня студента), *проектно-індивідуального* (будується індивідуальна навчальна траєкторія, збирається інформація про пізнавальні інтереси студента), *практичного етапу* (відбувається реалізація проектно-пошукового методу навчання де студенту ставляться частково структуровані та неструктуровані професійно-орієнтовані завдання), *аналітичного* (здійснюється оцінка діяльності). У навчальному процесі необхідно використовувати наступні педагогічні форми навчання: форми з участю викладача в процесі навчання (самостійна, індивідуальна, колективна); форми за безпосереднім спілкуванням студента з викладачем (змішана, дистанційна); форма «монолог-діалог», форми за місцем проведення занять, форми за видами навчальних занять.

Висновки. Наповнення навчального процесу професійно-орієнтованими завданнями заснованими на розвитку здібностей до інноваційної діяльності з теоретико-методичних основ побудови тренувальних занять з видів спорту та видів рухової активності, а також застосування пошукового методу навчання, орієнтують навчальний процес на акцентоване формування і розвиток здібностей майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до інноваційної діяльності.

Перспективи використання результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані профільними закладами вищої освіти під час підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.

Література

1. Ажиппо, О. Ю. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах (теоретичний і методичний аспекти) / О. Ю. Ажиппо. – Харків : Цифрова друкарня № 1, 2012. – 423 с.
2. Антоненко, О.В. Підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання до інноваційної навчальної діяльності / О.В. Антоненко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць /Ред. кол. Н.В. Гузій (відповідальний редактор) та ін. – Вип.9 (19). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – С. 77-81
3. Гавриш, І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: Автореф. дис. доктора пед. наук: Луган. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Л., 2006. – 44 с.
4. Горбенко, О.В. Науково-методичне обґрунтування кадрової потреби сфери фізичної культури і спорту в Україні : автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання та спорту: [спец.] 24.00.02.«фіз. культура, фіз. виховання різних груп населення» / Горбенко О. В.; ЛДУФК. – Л., 2002. – 19 с.
5. Григоренко, В.Г. Оптимізація підготовки студентів факультета фізического виховання на основі целенаправленого формування професійно педагогічної мотивації / В.Г. Григоренко// Проблеми трудової і професійної підготовки: наук.-метод. Зб./АПН України, Ін-т педагогіки, М-во освіти і науки України, Слов'янський держ. пед. ін-т; [заг. ред. М.Т. Малюта, А.І. Посторонко, В.В. Штешенко]. – Слов'янськ, 2001. – Вип. 4. – с. 18–19.
6. Дубасенюк, О.А. Інновації в сучасній освіті // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 12-28.
7. Єрмоленко, О.В. Теоретико-методичні аспекти формування професійно-спеціалізованих компетенцій в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту / О.В. Єрмоленко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №15. „Науково-педагогічні проблеми фізичної культури – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. Випуск 3К (123)20. - с. 157-160.
8. Захарченко, В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навч. посіб [Текст] / Корсикова Н.М., Меркулов М.М. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
9. Овчарук, О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
10. Сущенко, Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. / Л.П. Сущенко. – Київ, 2003. – 46 с.

References

1. Azippo, O.Y. Preparation of future teachers of physical culture for professional activity in general educational institutions (theoretical and methodical aspects) / O.Y. Azippo. – Kharkiv: Digital Printing House № 1, 2012. – 423 p. [in Ukrainian].
2. Antonenko, O.V. Preparation of the future teacher of physical education for innovative educational activity / O.V. Antonenko // Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 16. Creative personality of the teacher: problems of theory and practice: Collection of scientific works / Ed. count N.V. Guziy (editor-in-chief) and others. – Issue 9 (19). – K.: Published by National Pedagogical Dragomanov University, 2008. – p. 77-81. [in Ukrainian].
3. Gavriish, I.V. Theoretical and methodological bases of formation of readiness of future teachers for innovative professional activity: Author's certificate of doctor of pedagogical sciences: Luhansk Taras Shevchenko National Pedagogical

University. – L., 2006. – 44 p. [in Ukrainian].

4. Gorbenko, O.V. Scientific and methodological substantiation of personnel needs of the sphere of physical culture and sports in Ukraine: author's abstract. diss. Cand. Sciences. of nat. education and sports: [special] 24.00.02. "Phys. culture, nat. education of different population groups" / Gorbenko O.V.; Lviv State University of Physical Culture. – L., 2002. – 19 p. [in Ukrainian].

5. Grigorenko, V.G. Optimization of the preparation of students of the faculty of physical education on the basis of the purposeful formation of professional pedagogical motivation / V.G. Grigorenko // Problems of labor and vocational training: scientific and methodical collection/ APS Ukrainy, Institute of Pedagogy, Ministry of Education and Science, Slov'yansk Pedagogical Institute; [version M. T. Malyuta, A. I. Postoronko, V.V. Steshenko]. – Slov'yansk, 2001. – Output. 4. – p. 18–19. [in Ukrainian].

6. Dubasenyuk, O.A. Innovations in modern education // Innovations in education: integration of science and practice: a collection of scientific and methodical works / version O.A. Dubasenyuk. – Zhytomyr: Zhytomyr State University named after Ivan Franko, 2014. - p. 12-28. [in Ukrainian].

7. Yermolenko, O.V. Theoretical and methodological aspects of formation of professionally-specialized competencies in the process of preparation of future specialists in physical education and sports / O.V. Yermolenko // scientific journal of the Drahomanov National Pedagogical University. Series №15. „ Scientific and pedagogical problems of physical culture – K.: Publishing house of Drahomanov National Pedagogical University, 2020. Issue 3K (123) 20. – p. 157-160. [in Ukrainian].

8. Zakharchenko, V.I. Innovation management: theory and practice in the conditions of economic transformation. Textbook [Text] / Korsikova N.M., Merkulov M.M. – Kyiv: Center for Educational Literature, 2012. – 448 p. [in Ukrainian].

9. Ovcharuk, O.V. Competent Approach in Contemporary Education: World Experience and Ukrainian Perspectives. Version O.V. Ovcharuk. – K.: K.I.S., 2004. – 112 p. [in Ukrainian].

10. Sushchenko, L.P. Theoretical and methodological principles of professional training of future specialists in physical education and sports in higher educational institutions: author. author's abstract of the dissertation of the doctor of pedagogical sciences: 13.00.04. / L.P. Sushchenko. – Kiev, 2003. – 46 p. [in Ukrainian].

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3K(131).34

Єфременко В. М.

старший викладач кафедри фізичного виховання

Сироватко З. В.

старший викладач кафедри фізичного виховання

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

В статті проаналізовано сучасний стан фізичного виховання у закладах вищої освіти в умовах пандемії. Виявлено, головні недоліки дистанційного навчання. Розглянуто питання зниження рухової активності студентів закладів вищої освіти в умовах пандемії. Виявлено негативний вплив дефіциту рухової активності на стан здоров'я студентів. Проаналізовано доцільність використання самостійних занять фізичними вправами студентів, спрямованих на активізацію рухової активності в умовах пандемії. Встановлені форми самостійних занять: ранкова гігієнічна гімнастика, фізкультурно-оздоровчі заняття впродовж навчального дня, самостійні тренувальні заняття, а також найдоступніші засоби самостійних занять в умовах пандемії. Встановлено, що навчання студентів носить яскраво виражений гіподинамічний і гіпокінезійний характер.

Ключові слова: рухова активність, студенти, фізичне виховання, пандемія, заклади вищої освіти.

Єфременко В. Н., Сироватко З. В. Современное состояние физического воспитания в учреждениях высшего образования в условиях пандемии. В статье проанализированы современное состояние физического воспитания в учреждениях высшего образования в условиях пандемии. Выявлено, главные недостатки дистанционного обучения. Рассмотрены вопросы снижения двигательной активности студентов учреждений высшего заведения в условиях пандемии. Выявлено негативное влияние дефицита двигательной активности на состояние здоровья студентов. Проанализирована целесообразность использования самостоятельных занятий физическими упражнениями студентов, направленных на активизацию двигательной активности в условиях пандемии. Установленные формы самостоятельных занятий: утренняя гигиеническая гимнастика, физкультурно-оздоровительные занятия в течение учебного дня, самостоятельные тренировочные занятия, а также доступные средства самостоятельных занятий в условиях пандемии. Установлено, что обучение студентов носит ярко выраженный гиподинамический и гипокинезийный характер.

Ключевые слова: двигательная активность, студенты, физическое воспитание, пандемия, учреждения высшего образования.

Efremenko V., Syrovatko Z. The current state of physical education in institutions of higher education in a pandemic. The article analyzes the current state of physical education in institutions of higher education in a pandemic. Revealed, the main disadvantages of distance learning. The issues of reducing the motor activity of students of institutions of higher education in a pandemic are considered. The negative influence of the deficit of motor activity on the state of health of students was revealed. The expediency of using students' independent physical exercises aimed at enhancing physical activity in a pandemic has been